

**ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ,
ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ**

«γηράσκω αεί διδασκόμενος»

**Επιστήμη μας, αμαρτία μας,
λάθος μας μεγάλο**

**ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ,
ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ**

«το πρώτου κινούυ ακίνητου»

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναπολώντας την ανθρώπινη ιστορία αναλογίζομαι πόσο η Επιστήμη βοήθησε την εξέλιξη της ανθρωπότητας. Αρχικά διαβιώνουμε μέσα σε σπήλαια, προστατευμένοι από καιρικά φαινόμενα κι εχθρούς, ντυμένοι με δέρματα ζώων (και πριν εντελώς γυμνοί), διαρκώς αναζητώντας την τροφή μας κυνηγώντας σαν τα ζώα. Σιγά-σιγά ήρθε κι ο λόγος, βελτιώνοντας συνεννόηση κι ομαδικότητα (η ισχύς εν τη ενώσει) και μετατρέπόμενος ο άνθρωπος σε "λογικόν ον" ξεχώρισε από τα ζώα. Ο χαρακτηρισμός "λογικόν" αναφέρεται στον λόγον (κι όχι στην λογική, όπως εσφαλμένα νομίζουν πολλοί), που σιγά-σιγά έγινε και γραπτός άρα διαχρονικός. Λίγο αργότερα, με την συνδρομή των Ελλήνων φιλοσόφων άρχισε η σκέψη να "μορφοποιείται" κι ο άνθρωπος με βαθύτερες σκέψεις κατέκτησε ανώτερες έννοιες, ιδέες και ιδανικά, αποκτώντας επιπλέον διαφοροποίηση από τα ζώα. Αιώνα με τον αιώνα διαμορφώθηκε ο σημερινός πολιτισμός.

Η προσωπική μου αίσθηση ότι γίνεται όχι απλά κατάχρηση αλλά βιασμός των όρων "Επιστήμη" & "Λογική" με ώθησε στη συγγραφή αυτού του πονήματος με τον ανάλογο ειρωνικόν τίτλον. Κύριοι αίτιοι οι πάμπολλοι "διαβασμένοι" σημερινοί επιστήμονες (ω! τι δράμα με αυτήν την 'κάστα', ώστε ντρέπομαι αφάνταστα να δηλώνω επιστήμων), που καμώνονται σαν επαιρόμενα παγώνια ενώ αγνοούν τον τρόπον δόμησης της γνώσης, παίρνοντας στον λαιμόν τους και πολλούς ημιμαθείς, που αγνοώντας παντελώς επιστημονικούς όρους και μεθόδους νομίζουν ότι γίνονται επιστήμονες, παπαγαλίζοντας ανεύθυνα κι επικίνδυνα ό,τι ακούν που τους "φτιάχνει". Ελπίζω κι εύχομαι μελετώντας το παρόν άρθρο να προβληματιστούν όσοι κάνουν κατάχρηση των όρων αλλά ... δυστυχώς δεν το βλέπω.

Αν και καθαρά επιστημονικόν άρθρο, προσπάθησα να είναι κατά το δυνατόν απλούστερο, συνοπτικό κι επεξηγηματικόν, ώστε να γίνει αντιληπτό κι από όσους δεν ευκαιρήσαν να σπουδάσουν τα αναφερόμενα, με την προσδοκία κι ευχή μου να το κατανοήσουν και χρησιμοποιήσουν γινόμενοι "λογικότεροι & επιστημονικότεροι" πολλών σημερινών επιστημόνων. Αλλά και για επιστήμονες, που δεν έσκυψαν να τα κατανοήσουν, ώστε να τα χρησιμοποιούν ενσυνείδητα, είναι μια καλή αφορμή να γίνουν πλέον συνειδητοποιημένοι στη χρήση τους. Ας μου συγχωρήσουν λοιπόν την απλότητα οι πλέον σπουδασμένοι και την κάποια δυσκολία κατανόησης οι λοιποί, αφού ακολούθησα μία μέσην οδόν ερμηνείας κι επεξήγησης.

«Τα αγαθά κόποις κτώνται» έλεγαν οι αρχαίοι και για να είσαι σίγουρος αν αυτό που του παρουσιάζουν είναι αληθές θα πρέπει να μπορείς να το ερευνήσεις. Αν δεν έχεις την διάθεση απλά παραμένεις πνευματικός δούλος όσων σου σερβίρουν από τηλεόραση ή αλλού και βασιζέσαι στο παλιό πικρό ανέκδοτο "έτσι είναι γιατί έτσι είπε το MEGA".

Με θλίβει αφάνταστα η συντριπτική πλειοψηφία των σημερινών επιστημόνων (πολλοί εκ των οποίων ιδιαίτερα προβεβλημένοι και θεωρούμενοι επιτυχημένοι), που από τη μια δεν σηκώνουν μύγα στο σπαθί τους αν τους μιλήσεις για θέματα, που θεωρούν ότι λόγω σπουδών, ερευνών ή θέσης τους κατέχουν αλλά από την άλλη αγνοούν τον τρόπον δόμησης της γνώσης, που ασφαλώς είναι ένας και αφορά κάθε Επιστήμη και κάθε θεματικό πεδίο γνώσης. Πέραν αυτού παραξενεύομαι με το πως από τη μια θέτουν κανόνες στην επιστήμη τους και είναι αμετακίνητοι στην τήρησή τους αλλά από την άλλη αυθαιρετούν ασύστολα στους κανόνες, που η ίδια η Επιστήμη θέτει κι απαιτεί, ώστε το γνωστικό της οικοδόμημα να είναι στέρεο και να οδηγεί με ασφάλεια στον στόχο της.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

Δυστυχώς η σημερινή Επιστήμη επικίνδυνα και κακουργηματικά αντιβαίνει στον σκοπό της, την ανακάλυψη της αντικειμενικής αλήθειας, αλλά καταντά αποκρυφιστική και οι σχετικοί επιστήμονες οικειοποιούνται την γνώση προς ίδιον όφελος. Η γνώση είναι για όλους κι όπως οι αρχαίοι Έλληνες την διέδωσαν, ώστε και οι σημερινοί επιστήμονες να γίνουν μέτοχοί της, οφείλουν να την μεταλαμπαδεύουν στους λοιπούς. Γιατί ο Μέγας Αλέξανδρος απολαμβάνει ως σήμερα τέτοιας δόξας; Απλά γιατί μοίρασε την γνώση.

Υπάρχει επιπλέον μια πτυχή του θέματος, που δυστυχώς λίγοι αντιλαμβάνονται. Δεν πρέπει η Επιστήμη να αποσκοπεί μόνον στην τεχνολογική βελτίωση της ζωής μας αλλά οι ίδιοι παράγοντες, που την βοηθούν στην εξέλιξη να συντελούν για την γενικότερη πολιτισμική πρόοδο της κοινωνίας. Έχει σημασία η αναφορά μου σε κοινωνία κι όχι του ανθρώπου, διότι αυτοί οι παράγοντες αποβλέπουν στο σύνολο κι όχι στο "εγώ".

Πολλοί θα αναρωτηθούν αν πρέπει να σπουδάσουν Λογική για να σκέπτονται. Είναι έμφυτη η ικανότητα σκέψης, όπως και να κλωτσάς τη μπάλλα. Αλλά όπως για να μπορέσεις να παίξεις με αξιώσεις ποδόσφαιρο, πέρα από το ταλέντο, απαιτείται η κατάλληλη διδασκαλία από προπονητή για να κλωτσάς σωστά και να προπονηθείς, έτσι και για να σκέφτεσαι ορθά. Όπως μπορεί ο κορυφαίος παίκτης στον κόσμο να στραβοκλωτήσει και να χάσει το goal μαζί με το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα, έτσι κι ο 'λογικότερος' άνθρωπος μπορεί να συλλογιστεί λανθασμένα. Η παραίνεσή μου είναι κυρίως για τους σημερινούς επιστήμονες, που (οι περισσότεροι) απλά βασίστηκαν στο έμφυτο ταλέντο να 'κλωτσούν τη μπάλλα' κι όχι στο «κόποις κτώνται» και το «αίεν αριστεύειν», με αποτέλεσμα αντί επιτυχία (goal) να σημαδεύουν στο 'γάμο του Καραγκιόζη' παίρνοντας στον λαιμό τους συχνά ακόμα και τις ζωές των υπολοίπων.

Στο παρόν άρθρον, αρχικά θα περιγραφεί η δόμηση της Επιστήμης γενικά, αφού κάθε Επιστήμη με τον ίδιον τρόπον δομείται. Θα παρουσιαστεί απλουστευμένα η λειτουργία κι εφαρμογή της και σταδιακά από τα σφάλματά της θα τεκμηριωθεί η πλήρης αποδόμηση της σημερινής μορφής της, με πρωτότυπον κι επιστημονικότατον τρόπον, που απ' όσο γνωρίζω δεν έχει επιχειρηθεί ποτέ. Πιθανόν κάποιοι εκπλήσσονται αλλά δικαιούμαι να το αποπειραθώ εκ των ένδον, σαν επιστήμων που δεν αρκέστηκε στο παιδικό "βύζαγμα" της Επιστήμης αλλά πάλεψε να απογαλακτιστεί κι "ανδρωθεί" επιστημονικά. Θα μου προκαλούσε δε άπειρη ευχαρίστηση να το αποδείξω ενώπιον οποιουδήποτε κοινού με οποιονδήποτε αντιλεγόμενον επιστήμονα, κατά προτίμηση κάποιον λοιμωξιολόγο από ΜΜΕ και κυβέρνηση προβεβλημένον.

Το άρθρο θα κλείσει με έναν φιλοσοφικόν επίλογον, όχι με δήθεν φιλοσοφικόν ύφος που καθιέρωσε ο γαλλικός (ψευτο)διαφωτισμός αλλά καθαρά πατώντας στην Ελληνική φιλοσοφίαν, όπου οι μαθηματικοί ήταν φιλόσοφοι, οι δε φιλόσοφοι μαθηματικοί κι ουδείς αερολόγος, κενολόγος ή μπουρδολόγος, όπως πάμπολλοι σήμερα. Τότε που η Φιλοσοφία ανεδείχθη μητέρα των Επιστημών αναζητώντας όχι την μερικήν αλήθεια πεδίων γνώσης αλλά την όλην Αλήθειαν του Κόσμου.

ΑΡΗΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
aristefanidis@mail.com

Απρίλιος 2021

* Αφιερωμένο στη μνήμη του πατρός μου, που με πρωτοδίδαξε τι σημαίνει Ελληνισμός, Φιλοσοφία, Επιστήμη και σχεδίαση, εμπνέοντάς με να συνεχίσω την έρευνα ως σήμερα, ελπίζω ως το τέλος...

A ~ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΚΕΨΗ

α1 ~ Ζώα κι άνθρωπος

Το νοητικό στοιχείο διακρίνει τον άνθρωπο από τα ζώα αφού μπορεί από διάφορες σκέψεις (λογισμούς) να εξαγάγει συμπέρασμα (συλλογισμός=συν+λογισμός). Και τα ζώα μπορούν αυτό αλλά πολύ-πολύ περιορισμένα. Πιθανότατα ο σκύλος σκέφτεται :

α' λογισμός > το αφεντικό μου με ταΐζει & β' λογισμός > έρχεται το αφεντικό μου
άρα (συμπέρασμα-συλλογισμός) > (μπορεί να) φέρνει φαί

Από δυο λογισμούς κάνει έναν συλλογισμόν, όπως το γνωστό πείραμα του Ρανίον μας πιστοποιεί αλλά το βάθος συλλογισμών είναι πολύ ρηχό. Αντίθετα ο άνθρωπος έχει πολύ μεγαλύτερο βάθος σκέψης, που αυξάνει με άσκηση και μόρφωση. Υπάρχει αντιστοιχία όπως αρχάριου σκακιστή με grandmaitre σε βάθος πρόβλεψης πολλών κινήσεων (συλλογισμών). Αντίστοιχη αναλογία βλέπουμε μεταξύ μωρού-ενήλικα ή πολιτισμένου ανθρώπου-υπανάπτυκτου. Συνηθίζουμε όταν βλέπουμε κάποιον που 'δεν στροφάρει' να λέμε 'μα ζώο είναι;' Ο άνθρωπος έχει επιπλέον την ικανότητα να εκφράζεται ΕΛΛΟΓΑ (εν+λόγος), δηλαδή με τον λόγον, που τον διαφοροποιεί από τα ζώα αλλά και τον κατηγοριοποιεί σαν 'ζών' όταν δεν έχει την ικανότητα εκφράσεως αντιληπτής από τους άλλους.

α2 ~ Συλλογισμός : το δομικό στοιχείο της γνώσης

Η σκέψη του ανθρώπου δεν είχε πάντα το ίδιο βάθος. Ο τρόπος διαβίωσης, η έλλειψη παιδείας κι άλλοι παράγοντες δεν του επέτρεπαν να αναπτύξει το νοητικό του επίπεδο. Κυρίως οι επικυρίαρχοι δεν τον άφηναν γιατί φοβούνταν τον νοητικά ανεπτυγμένον άνθρωπον κι αυτό το βλέπουμε ιστορικά σ' όλες τις σκλαβιές, όπου ο άνθρωπος παρέμενε στο "Σπήλαιο του Πλάτωνα" επί αιώνες σαν νοητικός δούλος με έννοιες και καταστάσεις, που οι δυνάστες επέβαλαν.

Ο συλλογισμός σαν συμπέρασμα δυο σκέψεων (λογισμών) είναι το δομικό στοιχείο της γνώσης, αφού η ικανότητα συνεχόμενων συλλογισμών επεκτείνει τα γνωστικά σύνορα. Η ορθότητα του συλλογισμού εξαρτάται από την ορθότητα των αρχικών λογισμών.

Εποπτικά αντιλαμβανόμαστε τον συλλογισμόν ως πλίνθον, που 'πατάει σε δύο άλλους υποκείμενους πλίνθους (=αρχικοί λογισμοί), όπως συμβαίνει σε μια πλινθοδομή. Συλλογισμόν με συλλογισμόν δομείται η "πλινθοδομή" (τοίχος) της γνώσης. Αν τουλάχιστον ένας από τους υποκείμενους πλίνθους είναι σαθρός (~λανθασμένος) τότε και ο συλλογισμός είναι λάθος και θα καταρρεύσει, δημιουργώντας κενό γνώσης στον "γνωστικόν τοίχον". Μπορούμε επίσης να δούμε εποπτικά έναν συλλογισμόν σαν το μοναδικό τεμάχιο ruzzle, που μπορεί να κουμπώσει σε δυο (ή περισσότερα) άλλα τεμάχια, δίνοντας έτσι την μοναδικότητα του ορθού συλλογισμού.

α3 ~ Τι είναι η Ελληνική Φιλοσοφία

Από το Σπήλαιο του Πλάτωνα, έβγαλε τον άνθρωπον η Ελληνική Φιλοσοφία και η επιτομή της, η 'αγία φιλοσοφική τριάδα' Σωκράτης-Πλάτων-Αριστοτέλης, έθεσαν τις βάσεις ως σήμερα πολιτισμού κι επιστήμης. **Η Ελληνική Φιλοσοφία δίδαξε την δημιουργία γνώσης, προσθέτοντας βάθος, πλάτος κι ακρίβεια στην ανθρώπινη σκέψη.** Ο Σωκράτης κυρίως χάρισε τον καθορισμόν των αντικειμενικών εννοιών (αυτή είναι η ακρίβεια), γιατί οι έννοιες είχαν 'φυτευτεί' από τους επικυρίαρχους, ώστε να λειτουργούν προς ίδιον όφελος, την εσαεί δουλεία. Ο καθορισμός των εννοιών επέκτεινε την αντιληπτική ικανότητα. Πιστεύω ακράδαντα ότι η Ελληνική Φιλοσοφία αναπτύχθηκε για να καλύψει τη νοητική σύγχυση των εννοιών, που αιώνες μετά ο Θουκυδίδης πιστοποιήσεν (όταν επαναλήφθηκε σ' άλλον επίπεδο) : *"πολεμούν τον νούν μας αποδομώντας τις έννοιες κι αλλάζουν την καθιερωμένη σημασία των λέξεων για να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους"*.

Οι κοινές (άρα αντικειμενικές) έννοιες οδηγούν σε συνεννόηση των ανθρώπων, δημιουργία υγιούς κοινωνίας ισότιμων ατόμων, πολιτισμού και προόδου. Τι σημαίνει δίκαιο, τι σημαίνει αγάπη, τι σημαίνει φιλία; Τέτοιες βασικές κι απλές έννοιες εξέταζαν στα συμπόσια του Σωκράτη (Πλάτωνα). Δυστυχώς ο κόσμος νομίζει ότι πολιτισμός είναι τα γρήγορα αυτοκίνητα, οι

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

'μπιχλιμπιδωτές' κατασκευές, τα πολυτελή 'αξεσουάρ' και τα εξελιγμένα συστήματα επικοινωνίας, που μπορεί μεν να παρέχουν επικοινωνία αλλά ΟΧΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. Σαν παράδειγμα ας δούμε ένα συνεργείο τεχνιτών, που ο ένας ζητάει τανάλια κι ο άλλος καταλαβαίνει κατσαβίδι. Είναι δυνατόν η βλάβη να επιδιορθωθεί; Ή ο χειρουργός να ζητά τσιμπίδα και η νοσοκόμα να του δίνει νυστέρι... Όταν δεν είναι καθορισμένες οι έννοιες αυτά συμβαίνουν και δυστυχώς ο κόσμος δεν το αντιλαμβάνεται, γιατί με την παγιωμένην υποκειμενικήν άποψή του αδυνατεί να κινηθεί προς την αντικειμενικήν άποψη, όπως επεδίωκε ο Σωκράτης.

α4 ~ Δημιουργία Επιστήμης

Ο Σωκράτης πέραν του καθορισμού των εννοιών πρόσφερε και την δόμηση της γνώσης με ειρμόν, δια του επαγωγικού (επακτικού) συλλογισμού, που είναι η βάση δημιουργίας επιστήμης. Δεν νοείται επιστημονική γνώση με ασύνδετα ή τυχάρπαστα στοιχεία. Αυτή είναι γνώση 'κομπογιαννίτικη' σαν την ιατρική των παλιών κυρίως χωριανών αλλά και την κινεζική παραδοσιακή ιατρική, που ναι μεν είχαν γιατροί ή 'ματζούνια' αποτελεσματικά για κάποιες παθήσεις αλλά δεν "έβλεπαν" τον ανθρώπινο οργανισμό ως αλληλεπιδρόν σύνολο, όπως δίδαξε κι ακόμα διδάσκει ο Ιπποκράτης.

Κάθε Επιστήμη έχει ένα γνωστικό θέμα (πεδίο), πχ. η Ιατρική την υγεία του ανθρώπινου οργανισμού, η Φυσική την λειτουργία της φύσης κ.ο.κ. και σκοπός της Επιστήμης είναι η διεύρυνση ως την παντελή κάλυψη της γνώσης της θέματός της με συνεχείς ορθούς συλλογισμούς. Γι αυτό οι αρχαίοι Έλληνες δεν δέχονταν επιστήμες με γνωστικό πεδίο χωρίς ύπαρξη μίας αληθείας (π.χ. νομικά ή οικονομικά κ.α. αφού έχει οριστεί η "αλήθεια" (;;;)) από όσους θεσμοθέτησαν) και κριτήριο Επιστήμης (π.χ. μαθηματικά, φυσική, ιατρική κ.α.) είναι η ΜΙΑ ΑΛΗΘΕΙΑ, που η ανακάλυψή της είναι ο σκοπός της Επιστήμης.

Η πραγματική Επιστήμη αναζητά την αντικειμενική άποψη κι εξοβελίζει τον υποκειμενισμό (~εγωισμός). Όπως δίδαξε ο Σωκράτης, η λέξη "Επιστήμη" προέρχεται από το "επίσταμαι" (~στέκομαι από πάνω) και είναι η πλήρης αντικειμενική άποψη κι όχι η υποκειμενική, που έχει όποιος εξετάζει το θέμα μέσα από την κατάσταση.

α5 ~ Σοφιστές και Λογική

Στην μοναδική (παγκόσμια και διαχρονικά) προσπάθεια δημιουργίας γνώσης της Ελληνικής φιλοσοφίας βρέθηκαν οι κακοθελητές των αρχαίων δυναστών, που προσπάθησαν να εκτρέψουν την δημιουργία αντικειμενικής (αληθινής) γνώσης με σοφίσματα. Ήταν οι γνωστοί "σοφιστές" της αρχαιότητας, με ιδιαίτερο ταλέντο να εξαγουν από αρχικούς ορθούς λογισμούς λανθασμένους συλλογισμούς. Ο ογκόλιθος της διανοήσεως Αριστοτέλης με την Λογική του στάθηκε εμπόδιο στα σχέδιά τους. Για την ιστορίαν αναφέρεται ότι η λέξη «λογική» (όχι όμως η έννοια) ήταν άγνωστη επί Αριστοτέλη και με τη σημερινή της έννοια χρησιμοποιήθηκε αργότερα πρώτα από τον Αλέξανδρο Αφροδισιέα, που δίδαξε στην Αθήνα περιπατητική φιλοσοφία (198-211μΧ).

Μόνον ο Αριστοτέλης προχώρησε σε συστηματική μελέτη λογικών θεμάτων, αναφέροντας ότι τα έργα του περί λογικής ήταν εντελώς πρωτοποριακά κι αντιδιαστέλλοντα το έργο του προς τη ρητορική, που είχε σκοπό να διδάξει την τέχνη της πειθούς ενώ η λογική την τέχνη της έγκυρης γνώσης κι απόδειξης. **Γι αυτό ο Αριστοτέλης δεν θεωρεί σαν φιλοσοφική μάθηση την Λογική, αλλά προπαιδεία και γενικόν εργαλείον (όργανο) για κάθε επιστημονικήν εργασία.** Στο έργο του "Περί Σοφιστικών ελέγχων" λέει ότι ενώ υπήρχε παλιά πολύ υλικό περί ρητορικής, δεν υπήρχε τίποτα σαν σημείον αναφοράς περί συλλογιστικής, εννοώντας ότι οι προηγούμενες μελέτες ήταν αποσπασματικές κι όχι συστηματικές όπως η δική του. Άλλωστε η συστηματική και δομημένη γνώση ενός γνωστικού πεδίου είναι ένα από τα απαραίτητα χαρακτηριστικά, ώστε να χαρακτηρίζεται επιστήμη το σύνολο των γνώσεων αυτού του πεδίου. Θα μπορούσε επομένως το εργαλείο της φιλοσοφίας/επιστήμης/γνώσης, όπως χαρακτηρίζεται η λογική, να μην ήταν η ίδια συστηματική και δομημένη;

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

Η έννοια της “Λογικής” δεν δόθηκε από τον Αριστοτέλη σε μια φράση ή έννοια ΑΛΛΑ στον έλεγχο της ορθότητας του συλλογισμού. Ο Αριστοτέλης δίνει απλά τους κανόνες πότε ένας συλλογισμός είναι ορθός και πότε εσφαλμένος. **ΤΟΣΟΝ ΑΠΛΑ... ΚΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΑ...** *Λογική είναι το σύνολον των κανόνων, που διέπουν την παραγωγή αληθούς (ορθού/έγκυρου) ή ψευδούς (λανθασμένου) συμπεράσματος από απλές σκέψεις ή ήδη έγκυρα συμπεράσματα.*

α6 ~ Πιστοποίηση

Πιθανά κάποιος να θεωρήσει τα γραφόμενά μου σαν υποκειμενικές απόψεις μου και να ζητήσει βιβλιογραφικές αναφορές, όπως απαιτούν (και πολύ σωστά) οι ακαδημαϊκές μελέτες, επειδή θέλουν να 'πατούν' σε γενικά παραδεκτές κι αναγνωρισμένες απόψεις/γνώσεις. Όλα όσα γράφω περί Σωκράτη είναι πιστοποιημένα από Πλάτωνα κι Αριστοτέλη (οι άμεσα πνευματικοί 'κληρονόμοι' του δηλαδή) και η αυθεντία Πλάτωνα κι Αριστοτέλη είναι η βάση επί της οποίας "αναγεννήθηκε" ο δυτικός πολιτισμός μετά τον Μεσαίωνα κι οδεύει ως σήμερα. Σύσσωμος ο δυτικός πολιτισμός τους αποθεώνει, θεωρώντας τους βάση επιστημών και διανόησης.

Ειδικά για τον Αριστοτέλη και τη Λογική του ας ακούσουμε τον κορυφαίον γερμανόν φιλόσοφον Immanuel Kant : **«η λογική δεν μπόρεσε να κάνει ούτε ένα βήμα μπροστά από τη λογική που ξέρουμε από την εποχή του Αριστοτέλη»** κι ουσιαστικά πιστοποιεί την αυθεντία του Αριστοτέλη, επί της οποίας βασίστηκε η δυτική διανόηση.

Πέραν αυτών όμως τα computer κι ο προγραμματισμός αυτών, βασίζονται απόλυτα στην Boolean λογική, το υποσύνολον της λογικής του Αριστοτέλη, που αφορά μαθηματικές εφαρμογές. Μήπως εφάρμοσαν κάποια άλλη "λογική" και δεν μας ενημέρωσαν;

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ

- 1 - Ο άνθρωπος ξεχωρίζει από τα ζώα γιατί είναι σκεπτόμενο κι έλλογον ον.
- 2 - Το δομικό στοιχείο της γνώσης είναι ο συλλογισμός, το ένα συμπέρασμα που προκύπτει από δυο (ή περισσότερες) σκέψεις (=λογισμούς - συν + λογισμός = συλλογισμός).
- 3 - Η Ελληνική Φιλοσοφία πρόσθεσε βάθος και πλάτος στην ανθρώπινη σκέψη κι έδωσε το εργαλείο Λογική, που είναι το σύνολον των κανόνων, που ελέγχουν την ορθότητα των συλλογισμών, πέραν της απαραίτητης ορθότητας των αρχικών σκέψεων (λογισμών).
- 4 - Αναζήτησε τις αντικειμενικές έννοιες, ώστε να μπορούν ΟΛΟΙ (ει δυνατόν) να συμφωνούν, ώστε με χρήση τους και δι επαγωγικών συλλογισμών με ειρμόν κι ακρίβεια τέθηκαν οι βάσεις των Επιστημών, ώστε να διευρύνεται το γνωστικό πεδίο μέχρις ανακαλύψεως της ΜΙΑΣ (αντικειμενικής) Αλήθειας.
- 5 - Μητέρα όλων των επιστημών είναι η Φιλοσοφία, παρέχουσα τα αναγκαία νοητικά εργαλεία έρευνας, που είναι κοινά σε όλες τις επιστήμες κι Επιστήμη είναι η με ειρμόν κι ακρίβεια προσπάθεια συμπλήρωσης της αντικειμενικής άποψης (αλήθεια) του γνωστικού πεδίου, ως την τοποθέτηση του τελευταίου συμπεράσματος (ruzzle), ώστε να μην υπάρχουν κενά γνώσης, γι αυτό και είναι ανοιχτή σε νέες ιδέες που συμβάλουν σ'αυτήν την διαρκή αναζήτηση ("γηράσκουσα αεί διδασκομένη"), επιστήμονες δε οι μετέχοντες σε αυτήν την προσπάθεια.

B ~ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, αυτή η πλανεύτρα

β1 ~ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ vs ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΗ (~ΑΛΗΘΕΙΑ)

(Το παράδειγμα της Φυσικής)

Σκοπός της Επιστήμης είναι η ανακάλυψη της αντικειμενικής αλήθειας του γνωστικού της πεδίου. Ως απλόν εποπτικό παράδειγμα κατανόησης, χρησιμοποιείται η θεωρία των συστημάτων αναφοράς της Κλασσικής Φυσικής (~Μηχανική), για να το καταλάβει κι όποιος δεν ξέρει ή ξέχασε την Φυσική (όποιος δεν το καταλαβαίνει, ας δεχθεί ότι τα γραφόμενα είναι η παραδεκτή θεωρία) :

Όρθιος επιβάτης λεωφορείου, που δεν κρατιέται από χειρολαβή, εξαιτίας απότομου φρεναρίσματος, λόγω της φόρας που έχει, φεύγει 'σφαίρα' προς τον οδηγόν.

Ένας καθήμενος επιβάτης αντιλαμβάνεται ότι ο όρθιος από σταθερός έγινε κινούμενος ενώ ένας πεζός στον δρόμο βλέπει φυσιολογική την εξέλιξη, αφού ο όρθιος συνεχίζει την κίνηση, που είχε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ : ο κάθε παρατηρητής αντιλαμβάνεται διαφορετικά τα φαινόμενα

Εξέλιξη αυτής της θεωρίας είναι η θεωρία της Σχετικότητας, που όπως υποδηλώνει το όνομά της, η αντίληψη των φαινομένων είναι ΣΧΕΤΙΚΗ με το "σύστημα αναφοράς" του παρατηρητή.

Γι αυτήν την διαφοράν αισθήσεων των συμβαινόντων, ο Σωκράτης ανέφερε ότι καθένας έχει διαφορετικήν (υποκειμενικήν) αντίληψη, ευρισκόμενος εντός του χώρου των συμβαινόντων, όπως οι δυο παρατηρητές του όρθιου επιβάτη. Γι αυτό είπε ότι ουδείς ΕΠΙΣΤΑΤΑΙ (επί+ίσταται) κι εκεί αναφερόταν το **"εν οίδα, ό,τι ουδέν οίδα"**. Ουδείς, πλην του Ενός κατά Σωκράτη, που πράγματι επίσταται κι ο νοών νοείτω!

Η θέση του Σωκράτη (στην οποία βασίστηκαν όλα όσα έγραψαν οι μαθητές του Πλάτων κι Αριστοτέλης, θεμελιωτές του σύγχρονου πολιτισμού) δεν έχει εφαρμογή μόνο στα φυσικά φαινόμενα αλλά στα πάντα, όπως στα πνευματικά και στις πάσης φύσης σχέσεις των ανθρώπων, όπως δίδαξαν οι μοναδικοί αυτοί τιτάνες του πνεύματος. Ας αναλογιστούμε σαν παράδειγμα πως ερμηνεύονται σ' ένα ζεύγος από κάθε μέλος τα μεταξύ τους προβλήματα. Ενώ η ασυνεννοησία τους οφείλεται στον υποκειμενισμόν, αυτοί το ανάγουν στο κατά πόσον ο ένας μπορεί να τον καταλάβει τον άλλον, να συγκλίνει δηλαδή στον υποκειμενισμόν του, ώστε να πορευτούν πνευματικά κοινά (αρμονικά) σε οποιαδήποτε σχέση, φιλική, συζυγικήν, οικογενειακήν, επαγγελματικήν, επιστημονική, πολιτική κ.ο.κ.

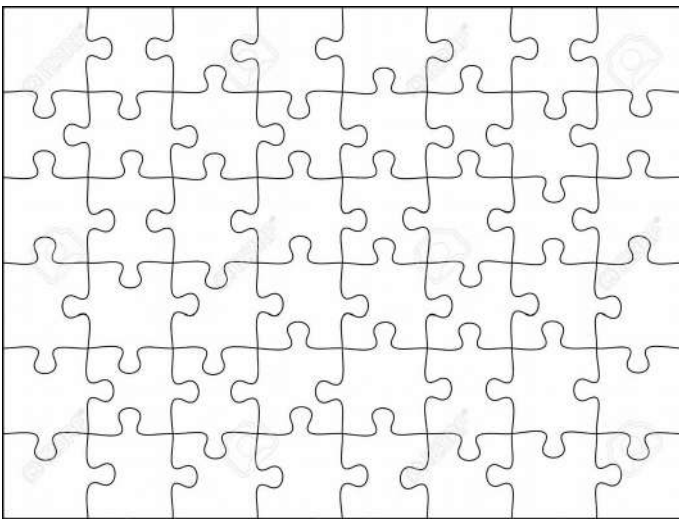
Η σύγκλιση των υποκειμενισμών πιθανόν βοηθά πρόσκαιρα την βελτίωση της σχέσης δυο ατόμων, δεδομένου ότι ανά πάσα στιγμή ο καθένας μπορεί να αλλάξει. Το ζητούμενο λοιπόν δεν είναι η σύγκλιση μεταξύ τους αλλά καθενός προς την αντικειμενικήν άποψη, αφού αυτή είναι μια κι αποτελεί σημείον αναφοράς για όλους. Είναι ο πλατωνικός έρωτας (κατά Πλάτωνα), που ουδεμία σχέση έχει με εκτός σεξ σχέση δυο ετερόφυλων, όπως διέστρεψαν κάκιστα την αυθεντικήν έννοια.

Αντίθετα η κοινή αποδοχή αντικειμενικών εννοιών θεμελιώνει όχι πρόσκαιρα αλλά σταθερά κι απόλυτα την σύγκλιση των ανθρώπων, που είναι το ζητούμενο. Παράδειγμα της Φυσικής το "παγκόσμιο σύστημα αναφοράς", ως προς το οποίο λαμβάνουμε απόλυτες συντεταγμένες κι όχι σχετικές (ουσιαστικά δεν υπάρχει παγκόσμιο σύστημα). Παρόμοια οι παγκόσμιες φυσικές μονάδες και σταθερές αλλά και η ευκολία των οικονομικών συναλλαγών με ένα παγκόσμιο νόμισμα ή οι σχέσεις κρατών με κοινά αποδεκτούς νόμους και κανόνες.

Απαράβατο το κριτήριο της ΜΙΑΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ στην επιστήμη, όταν αυτή αναφέρεται σε γνωστικά πεδία της Δημιουργίας. ΕΝΑ το αποτέλεσμα μαθηματικού προβλήματος, ΜΙΑ η αιτία της ασθένειας, που πρέπει να ιαθεί (μην μπερδεύεστε αν είναι συνδυασμός αιτιών – η μία αιτία είναι αυτός ο συνδυασμός, που πρέπει να αρθεί) κοκ. Δεν πρέπει να μπερδεύεται ο κόσμος με πιθανήν ύπαρξη πέραν της μίας λύσεων. ΑΛΛΟ ΣΤΟΧΟΣ, ΑΛΛΟ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ. Η ιατρική διάγνωση (~αναζήτηση της αλήθειας της ασθένειας) είναι ΜΙΑ αλλά η ιατρική θεραπεία (~επίτευξη του στόχου) μπορεί να έχει διάφορες επιλογές, όμως εδώ μιλάμε για ιατρική τέχνη. Όπως αντίστοιχα κι ένα μαθηματικό πρόβλημα μπορεί να έχει πολλές επιλύσεις αλλά το επιζητούμενον αποτέλεσμα (που επαληθεύεται) είναι ΕΝΑ (~ΜΙΑ ΑΛΗΘΕΙΑ). Οι τέχνη έχει πολλές επιλογές και πέραν των καλών τεχνών υπάρχει σε κάθε επιστήμη η εφαρμοσμένη της τέχνη.

β2 ~ Το εποπτικό παράδειγμα της Επιστήμης

Ήδη αναφέρθηκε ότι φανταζόμαστε την προς ανακάλυψη αντικειμενική αλήθεια του γνωστικού πεδίου της Επιστήμης, σαν ruzzle ή το κενό μιας 'πλινθοδομής', που πρέπει να συμπληρωθεί με όλα τα στοιχεία συνδεδεμένα με έναν μοναδιαίον τρόπον (μία η αντικειμενική πραγματικότητα). Στόχος της Επιστήμης είναι να καλύψει όλο το άνοιγμα (κενό), που συμπληρούμενο παρουσιάζει την εικόνα της Αλήθειας. Σαν ruzzle μας δίνει την ανάγκη της ακρίβειας και της μοναδικότητας κάθε τοποθετούμενου στοιχείου ενώ σαν τοίχος την ανάγκη σταθερής στήριξης κάθε πλίνθου στους υποκείμενους πλίνθους και τον ειρμόν και σταθερότητα σύνδεσης μεταξύ τους (ορθοί συλλογισμοί). Κάθε τοποθετούμενο στοιχείο είναι μοναδιαίο κι αληθές. Αν δεν τοποθετηθεί κάποιο στοιχείο τότε η "εικόνα" της Αλήθειας έχει κενά. Αν δεν τοποθετηθεί το σωστό στοιχείο σε μια θέση, τότε δεν "κουμπώνει" με τα γειτονικά και πάλι οδηγεί σε κενά.

Εικόνα 1: Επιστημονικό πεδίο προς συμπλήρωση

Εικόνα 2: Επιστημονικό πεδίο συμπληρωμένο

Εικόνα 3: "Ημιτελής επιστημονική έρευνα"

β3 ~ Πως λειτουργεί η Επιστήμη

Ίσως όλα αυτά δείχνουν πολύ θεωρητικά αλλά σκοπός του παρόντος είναι να γίνουν πιο 'λιανά' και πρακτικά. Παράδειγμα η Ιατρική έχει γνωστικό πεδίο την "υγεία του ανθρώπου" κι ερευνά να ανακαλύψει την πλήρη αντικειμενική άποψη, που αφορά την υγεία. Ξεκινά καθορίζοντας (κατά Σωκράτη – φιλοσοφικά) τις βασικές έννοιες. Ας πούμε θα καθορίσει τι συνιστά την υγεία, τι είναι η ενδημία, η επιδημία και η πανδημία κλπ, όσο το δυνατόν αντικειμενικότερα για να υπάρχει παγκόσμια (~αντικειμενική) αποδοχή.

Λέει πχ. οτι θεωρεί τον πυρετό πάνω από τους 37°C. Επίσης καθορίζει "πανδημία" ασθένειας όταν εξαπλώνεται σ'όλη την έκταση μιας χώρας ή περιοχής, προσβάλοντας όλον τον πληθυσμόν της κι έχει υπερβολικούς θανάτους κι ανάλογα την επιδημία και την ενδημία. Δηλαδή καθορίζει τις αρχικές έννοιες, τα θεμέλια, πάνω στα οποία με τους διαρκείς συλλογισμούς θα δομήσει με ειρμόν κι ακρίβεια την γνώση με στόχον την πλήρη αποκάλυψη της αντικειμενικής άποψης (μέχρι οι "πλίνθοι puzzle" να καλύψουν όλη την επιστημονική γνώση). Οι κοινές αρχικές έννοιες ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ για να υπάρχει συνεννόηση (~κοινωνία) μεταξύ των επιστημόνων.

ΠΡΟΣΟΧΗ : Η Επιστήμη πρέπει να είναι ανοιχτή στους πάντες και σε όλες τις ιδέες, που συμβάλλουν σ'αυτήν!!! Όλη αυτή η δόμηση της επιστήμης με τους συλλογισμούς ελέγχεται για την ορθότητά της με την Λογική (κατ'Αριστοτέλη).

β4 ~ Παρατήρηση & Πείραμα, τα εργαλεία της Επιστήμης

Για τον σκοπόν της η Επιστήμη έχει δύο εργαλεία : Παρατήρηση και Πείραμα. Η παρατήρηση είναι το ερέθισμα και το πείραμα η επαλήθευση της παρατήρησης. Π.χ. ΠΑΡΑΤΗΤΗΣΕ ο Νεύτων ότι έπεσε το μήλο, άρχισε να ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΖΕΤΑΙ με άλλα αντικείμενα και είδε ότι όλα έπεφταν. Μην θεωρηθούν "θεωρητικούς" αυτά αλλά ας σκεφθούμε πως ανακάλυψε την πενικιλίνη ο Pasteur ή πως παρασκευάζονται εμβόλια/φάρμακα με μεθόδους πειραματικές ή πως εξελίσσονται αεροπλάνα/αυτοκίνητα με πειραματικά μοντέλα.

Η αρχική δήλωση του άρθρου, ότι είναι απλουστευμένο για καλύτερη αντίληψη των πολλών, δεν σημαίνει ότι τα στάδια παρατήρησης και πειράματος είναι απλά. Απαιτείται γνώση, εμπειρία και πολύς κόπος για να παράξουν ουσιαστικόν αποτέλεσμα. Αλλά αυτή η πολυπλοκότητα αναφέρεται στην πράξη, θεωρητικά είναι απλούστατη η αντίληψη παρατήρησης-πειράματος σαν εργαλεία.

β5 ~ Επαγωγική μέθοδος και διατύπωση θεωρίας

Η επαγωγική μέθοδος συμπεραίνει από το μερικόν για το όλον (~από τα λίγα για τα πολλά). Ακολουθώντας τα πειραματικά συμπεράσματα, που επαλήθευσαν την αρχική παρατήρηση, ο Νεύτων διατυπώνει επαγωγικά την Θεωρία της Παγκόσμιας Έλξης (Βαρύτητα), πρακτικά για τον μη μυημένον ότι ΟΛΑ τα σώματα πέφτουν στην γη και τους αντίστοιχους μαθηματικούς τύπους.

Όμως η επαγωγική μέθοδος ενέχει κινδύνους διότι δεν εξασφαλίζει ότι κάθε σώμα πέφτει στη γη, αφού για να λεχθεί με βεβαιότητα πρέπει να έχει δοκιμαστεί σε όλα τα σώματα, που αντικειμενικά είναι αδύνατον. Οδηγεί λοιπόν σε σφάλματα κι αυτό το γνωρίζει καλά η Επιστήμη αλλά δεν το ομολογεί φωναχτά (το λέει σιγανά ή το γράφει με ψιλά γράμματα, πχ. στις αντενδείξεις και παρενέργειες των φαρμάκων ή εμβολίων) ενώ η μαθηματική εφαρμογή της επαγωγικής μεθόδου μπορεί να είναι απόλυτη γιατί καλύπτει όλο το εξεταζόμενο σύνολον. Π.χ. λέμε :

α) ισχύει μια σχέση για το 1 και

β) αποδεικνύουμε ότι αν ισχύει για έναν ακέραιον αριθμόν τότε ισχύει και για τον επόμενον, άρα (συμπέρασμα) ισχύει για κάθε ακέραιον.

Στα μαθηματικά η απόδειξη αφορά όλους τους ακέραιους (ή κι άλλους αριθμούς), δεν μπορεί όμως να εφαρμοσθεί το ίδιο σε όλους τους τομείς των Επιστημών, ώστε να αποδειχθεί για το όλο.

Σημειωτέον ότι η Επιστήμη ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΑΠΕΔΕΙΞΕ ΚΑΤΙ. 'Ζούσε' με διατύπωση θεωριών γι όσον επαληθεύταν η διατυπωμένη θεωρία κι όταν έπαυε η επαλήθευση έμπαινε σε τροχιά διατύπωσης νέας θεωρίας, όπως συμβαίνει στις μέρες μας με την Θεωρία της Σχετικότητας κι όπως

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

συνέβη στο παρελθόν, όταν βρέθηκαν αστοχίες της Νευτώνιας Θεωρίας κι αντικαταστάθηκε με την Θεωρία της Σχετικότητας.

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ

- 1 - Σκοπός της Επιστήμης είναι η ανακάλυψη της αντικειμενικής άποψης (αλήθειας).
- 2 - Με εργαλεία παρατήρηση και πείραμα η Επιστήμη προχωρεί δια συλλογισμών (επαγωγικών ή μη) σε διατύπωση θεωρίας, που ερμηνεύει (ΚΑΙ ΔΕΝ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ) την αντικειμενικότητα.
- 3 - Αν κάποιος ασπούδαστος διαφωνούν, δικαιολογούνται, αρκεί να φροντίσουν να συμπληρώσουν τη γνώση τους. Το να διαφωνούν όμως επιστήμονες είναι απαράδεκτο, διότι αυτά είναι η βασική διδασκαλία (ήδη από γυμνάσιο, μην πω και δημοτικό) κι απλά θα αποδείξουν ότι αυτό που θεωρούν επιστήμη είναι ένα μεγαλοπρεπέστατο 'πασάλειμμα' ασύνδετων γνώσεων(;;;) χωρίς βάσεις.

Γ ~ ΛΟΓΙΚΗ, αυτή η άγνωστη

γ1 ~ Πόσο αναγκαίοι οι κανόνες Λογικής;

Ας δούμε ένα παράδειγμα συλλογισμού, για να καταλάβουμε πόσο αναγκαίοι είναι οι κανόνες της Λογικής :

Ο νεαρός Εύαθλος ζήτησε από τον φιλόσοφο Πρωταγόρα να τον δεχθεί σαν μαθητή του και υποσχέθηκε να πληρώσει τα ζητηθέντα δίδακτρα, δίνοντας προκαταβολή το μισό του ποσού και συμφωνώντας την αποπληρωμή την ημέρα που θα κέρδιζε την πρώτη του δίκη. Παρότι για πολύ καιρό μαθήτευσε στον Πρωταγόρα με σημαντική πρόοδο, δεν ανέλαβε καμιά δικαστική υπόθεση. Όταν πέρασε πολύς καιρός και φάνηκε ότι ο Εύαθλος προσπαθούσε να αποφύγει την αποπληρωμή του χρέους, ο Πρωταγόρας τον παρέπεμψε σε δίκη, ζητώντας του να αποπληρώσει βάσει της συμφωνίας τους.

Στη δίκη είπε ο Πρωταγόρας : *«Ανόητε νεαρέ, είτε κερδίσεις είτε χάσεις την δίκη, θα υποχρεωθείς να με αποπληρώσεις. Πράγματι, αν χάσεις την δίκη, πρέπει να με πληρώσεις σύμφωνα με την ετυμηγορίαν, αφού θα έχω κερδίσει. Αν πάλι κερδίσεις την δίκη, πρέπει να με πληρώσεις βάσει της συμφωνίας μας, αφού θα έχεις κερδίσει την πρώτη σου δίκη».*

Ο Εύαθλος απάντησε : *«θα μπορούσα να έχω αντιμετωπίσει το σόφισμά σου αναθέτοντας την υπόθεση σε κάποιον συνήγορο. Θα μου δώσει όμως μεγαλύτερη χαρά αν σε νικήσω όχι μόνο στην δίκη, αλλά και στο επιχείρημα. Σοφέ δάσκαλε, άκου γιατί δε θα υποχρεωθώ να σε πληρώσω, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της δίκης. Αν οι δικαστές αποφασίσουν υπέρ μου, δε θα σου χρωστάω τίποτα, αφού θα έχω κερδίσει. Αν πάλι αποφασίσουν εναντίον μου, πάλι δεν θα σου χρωστάω τίποτα, βάσει της συμφωνίας μας, αφού δε θα έχω ακόμα κερδίσει κάποιαν υπόθεση».*

Ας σκεφθεί κάποιος πως θα αποφάσιζε αν ήταν δικαστής. Οι τότε δικαστές πάντως θεώρησαν την υπόθεση αμφιλεγόμενη κι ανέβαλαν την απόφαση φοβούμενοι μη θεωρηθεί άκυρη η όποια απόφασή τους. Αν κάποιος νομίζει ότι αυτό το παράδειγμα είναι απλά για να λέμε, σας πληροφορώ ότι είναι ελάχιστης δυσκολίας μπροστά σε επιστημονικά προβλήματα.

Οι διαφωνίες μεταξύ των ανθρώπων αποδεικνύουν ότι πολλές φορές κάνουν λανθασμένους συλλογισμούς αφού όταν διαφωνούν δυο σε ένα συμπέρασμα τουλάχιστον ο ένας έχει συλλογιστεί λάθος. Η συνεισφορά λοιπόν της ανάπτυξης της Λογικής σαν φιλοσοφικού εργαλείου ήταν να θέσει τους κανόνες ορθής λειτουργίας των συλλογισμών, ώστε να προκύπτουν συμπεράσματα έγκυρα (αληθή). Δυστυχώς οι άνθρωποι, σήμερα ειδικά, αγνοούν αυτούς τους κανόνες και τους έχουν αντικαταστήσει από έναν μόνον : “έχω πάντα δίκιο”!

γ2 ~ Πρώτο μεγάλο σφάλμα της Επιστήμης

Ο έλεγχος κάθε συλλογισμού γίνεται με τους κανόνες της Λογικής. Αν λοιπόν κάποιος τους αγνοεί, πως εξασφαλίζομαστε ότι θα μας δώσει ορθό συμπέρασμα; Ο Πλάτων έλεγε *«γνώμην δύνανται να έχουν άπαντες, γνώσιν για να έχουν γνώμην, έχουν;»* **Πως αγνοώντας την Λογική, την χρήση και τους κανόνες της μπορούν να λένε ότι μιλούν λογικά;** Πάλιν ο Πλάτων έλεγε *«άγνοια, η ρίζα και ο μίσχος όλου του κακού»!* Όταν η συντριπτική πλειοψηφία (συμπεριλαμβανομένης και της πλειοψηφίας των επιστημόνων!!!) αγνοεί την χρήση και τους κανόνες της αριστοτέλειας Λογικής, **ονομάζοντας λογική το 'θέλω' του ή την ψευδαίσθησή του (το 'εγώ' του δηλαδή)**, πόσον επαληθεύουν τον Πλάτωνα και πόσο μακριά από την αντικειμενική Αλήθεια βρίσκονται; Είναι έγκλημα ειδικά για τους επιστήμονες, που στα χέρια πολλών έχουν αναθέσει τις

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

ζωές μας. Και μην τολμήσει να πει κάποιος ότι γνωρίζει την χρήση της Λογικής αν δεν αποδείξει ότι γνωρίζει τους αριστοτελικούς κανόνες! Ας ομολογήσουν λοιπόν όσοι διατείνονται ότι μιλούν λογικά, όχι μόνον αν το γνωρίζουν αλλά κι αν ποτέ διάβασαν τους κανόνες λογικής του Αριστοτέλη, πόσο μάλλον αν τους εμπέδωσαν.

γ3 ~ Κοινή λογική ... η ανύπαρκτη!

Υπάρχει όμως και κάτι ακόμα φαιδρότερο. Οι περισσότεροι χρησιμοποιούν τον όρο "κοινή λογική", προσάπτοντας αυθαίρετα στην πλειοψηφία των άλλων την υποκειμενική (εγωιστική) τους ψευδαίσθηση γιατί αυτό τους αναπαύει, αγνοώντας κι απαξιώνοντας την Σωκρατική θέση ότι η γνώμη των πολλών δεν έχει σημασία, αλλά, αντίθετα, σημασία έχει η γνώμη των *ἐπαϊόντων* (~ ειδικών). Πόσο γελοία εκτίμηση είναι αυτή, όταν οι περισσότεροι διαμαρτύρονται για την γενική κατάσταση που βρισκόμαστε εξ αιτίας της ψήφου των πολλών, αυτών που επικαλούνται την (κοινή) λογική! Εκεί δεν ισχύει η "κοινή λογική" ή τελικά μόνον ό,τι τους 'φτιάχνει';

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ

Για να είναι ένας συλλογισμός ορθός πρέπει :

- α) να βασίζεται σε δυο ορθούς αρχικούς λογισμούς και*
- β) να είναι σύμφωνος με τα κριτήρια της Αριστοτελικής Λογικής.*

Αυτό ισχύει παντού. Ας δούμε στα Μαθηματικά αλλά και στην τεχνολογία των υπολογιστών, εκεί όπου ο άνθρωπος "εγκατέστησε" την Λογική του Αριστοτέλη (Boolean λογική) κι έτσι ελέγχει την λειτουργία τους σε επίπεδο είτε προγραμματισμού είτε hardware. Ποιός περιμένει να δοθούν ψευδή δεδομένα και να δώσει ορθά αποτελέσματα; Και γιατί περιμένουμε από τον υπολογιστή πάντοτε το ίδιο αποτέλεσμα με τα ίδια δεδομένα; Όποιος διαφωνεί ας μας πει με ποιούς κανόνες και ποιιά κριτήρια λειτουργούν, ώστε να παράγουν πάντοτε το ίδιο "αντικειμενικόν" αποτέλεσμα κι όχι κάθε φορά διαφορετικόν όπως οι άνθρωποι. Απλά οι υπολογιστές δεν έχουν 'εγώ' και υπακούν πάντοτε στις εντολές (κανόνες) που δέχονται σε αντίθεση με την πλειοψηφία των ανθρώπων.

Δ ~ ΑΡΧΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ (ΑΛΗΘΕΙΑ)

δ1 ~ Τι είναι οι αρχικές (αντικειμενικές) έννοιες

Είδαμε ότι για να προκύψει κάθε συλλογισμός απαιτεί δυο λογισμούς, αλλά αυτοί από που προέρχονται; Ή από άλλους (εννοείται έγκυρους) συλλογισμούς ή από αρχικές (αντικειμενικές) έννοιες. Από κάπου πρέπει να ξεκινήσουμε («το πρώτον κινούν», που αναφέρει ο Αριστοτέλης). Πρέπει να θεμελιωθούν κάπου οι "πλίνθοι", να καθορισθούν οι αρχικές θεμελιώδεις έννοιες. Όποιος νομίζει ότι αυτό είναι πολύ μαθηματικό πλανάται οικτρά. Σαν παράδειγμα ας δούμε το δίκαιον, όπου στην αρχή κάθε νόμου καθορίζονται οι αρχικές έννοιες, ώστε να ξέρουν οι δικαστές, πως θα δικάσουν (πως θα συλλογισθούν). Αλλιώς πως θα αποφασίσουν; υποκειμενικά; Ας σκεφθεί ο καθένας πόσο εξανίσταται όταν θεωρεί μια απόφαση ότι προσβάλλει την "λογική του" κι αναλογίζεται : "μα δεν υπάρχει νόμος;" Λοιπόν εκεί γυρεύουμε την αρχικήν (αντικειμενικήν) έννοια και τελικά δεν είναι μαθηματικό το θέμα των εννοιών αλλά "συνεννοησιακή" απαίτηση κι ανάγκη.

Με άλλα λόγια οι αρχικές έννοιες είναι τα "θεμέλια" πάνω στα οποία θα δομηθεί όλο το συλλογιστικό δημιούργημα, που θα ανακαλύψει την πλήρη αντικειμενικότητα του γνωστικού πεδίου. Όταν αποφάσιζαν οι Σωκρατικοί να αναλύσουν ένα θέμα, π.χ. της φιλίας, έπρεπε πρώτα να καθορίσουν τι είναι η φιλία. Πως θα συζητούσαν ένα θέμα αν δεν το εννοούσαν με τον ίδιο τρόπο; Αυτός ο ορισμός των εννοιών, που χάρισε ο Σωκράτης στην Επιστήμη (α3) και ο ένας λόγος, που ο Αριστοτέλης αποδίδει στον Σωκράτη τον τίτλο του ιδρυτού της Επιστήμης.

Σύμφωνα με την Επιστήμη της Γνωσιολογίας οι αρχικές έννοιες είναι δύο ειδών : «*a priori*» (εκ των προτέρων καθορισμένες) κι «*a posteriori*» (εκ των υστέρων καθορισμένες, εμπειρικά). Είναι το αντίστοιχο της βιβλιογραφίας, που πάνω στην φερεγγυότητά της στηρίζεται κάθε επίμερος επιστημονική εργασία. Κάθε επιστημονική δημοσίευση απαιτεί την αναφορά της βιβλιογραφίας, των πηγών δηλαδή για την συγγραφή του πονήματος, επειδή η επιστημονική γνώση πρέπει να είναι θεμελιωμένη σε αληθή (κοινώς παραδεκτά) στοιχεία και δομημένη με γενικά αποδεκτούς τρόπους και διεργασίες. Αλλιώς η εργασία θεωρείται αστήρικτη, αυθαίρετη και βασισμένη σε υποκειμενικές απόψεις του συντάκτη της. Θυμίζω ότι μη δημοσιευμένη επιστημονική εργασία θεωρείται ανύπαρκτη επιστημονικά!

δ2 ~ Οι έννοιες προϋπάρχουν

Στις αυθεντικές Επιστήμες, αυτές που έχουν γνωστικά πεδία της Δημιουργίας (κι όχι πλαστές, κατασκευαστές από τον άνθρωπον με *a-priori* ορισμένη αλήθεια), οι αρχικές έννοιες προϋπάρχουν. Απόδειξη αυτού είναι ότι η Ελληνική γλώσσα χαρακτηρίζεται σαν η μόνη εννοιολογική, γιατί μόνη αυτή πλάστηκε να αποδίδει τα νοήματα. Οι έννοιες λοιπόν προϋπάρχουν του ανθρωπίνου λόγου, ο οποίος αποσκοπεί να τις κάνει αντιληπτές από τους ανθρώπους και "συνεννοητές" μεταξύ τους. Καθένας όμως τις αντιλαμβάνεται υποκειμενικά κι ο σκοπός της Φιλοσοφίας ήταν η κατά το δυνατόν αντικειμενοποίηση αυτών, αυτός δε ήταν ο στόχος των Σωκρατικών (Πλατωνικών) διαλόγων.

δ3 ~ Αντικειμενικότητα (Αλήθεια)

Η Φιλοσοφία (κι ασφαλώς κάθε Επιστήμη ως "παιδί" της), μπορεί να προέρχεται ετυμολογικά από το "φίλος+σοφία" αλλά ουσιαστικά είναι η προσπάθεια ανακάλυψης της Αλήθειας, αφού σοφία είναι η γνώση της Αλήθειας και δεν θα μπορούσε να είναι η γνώση του ψεύδους. Σκοπός κάθε Επιστήμης είναι η ανακάλυψη της αντικειμενικότητας, της Αλήθειας δηλαδή. Δεν νοείται Επιστήμη να ψάχνει το ψεύδος.

Ε ~ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

ε1 ~ Τρόπος ελέγχου επιστημονικών συμπερασμάτων

Το σημαντικότερο βήμα είναι ο έλεγχος των επιστημονικών συμπερασμάτων, διότι αν αυτά είναι αναληθή, η όλη προσπάθεια όχι μόνο είναι χαμένη αλλά πιθανότατα κι επικίνδυνη η εφαρμογή των συμπερασμάτων. Ακολουθούμε τον τρόπον του Αριστοτέλη, ελέγχοντας από το τέλος προς την αρχή, ακολουθώντας τον "μίτο της Αριάδνης" με άλλα λόγια. Αν αυτό δείχνει περίεργον, ας αναλογισθούμε ότι είναι ο τρόπος ελέγχου των υπολογιστικών προγραμμάτων, γνωστό σαν debugging. Άλλωστε η τεχνολογία των υπολογιστών βασίζεται στην Boolean λογική δηλαδή την εφηρμοσμένην αριστοτελική λογική για τα μαθηματικά. Στην τεχνολογία των υπολογιστών (είτε hardware είτε software), ουσιαστικά ο άνθρωπος εμφυτεύει την δική του "συλλογιστική" (ασφαλώς την αντικειμενικήν) αφού τα υπολογιστικά συστήματα δεν λειτουργούν με κάποια άλλη λογική, που αν υπήρχε θα την χρησιμοποιούσεν ο άνθρωπος. Το μόνο που αποβλέπει ο άνθρωπος είναι να αξιοποιήσει την υπεροχή των υπολογιστών σε ταχύτητα και μέγεθος μνήμης αλλά και την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων αφού κάθε ίδιο υπολογιστικό σύστημα παράγει πάντοτε το ίδιο αποτέλεσμα ενώ δυο παρόμοιοι άνθρωποι μπορεί να διαφωνούν ακόμα και στο αποτέλεσμα ενός αθροίσματος, αν έστω ο ένας εφαρμόσει λάθος κανόνες, πόσο μάλλον σε συνθετότερα προβλήματα.

ε2 ~ Έλεγχος συλλογισμών (συμπερασμάτων)

Με την Αριστοτέλεια Λογική ελέγχονται τα συμπεράσματα (συλλογισμοί). Αν και κοπιώδης ο έλεγχος ενός προς έναν των συλλογισμών, ίσως απαιτηθεί να σπουδάσουμε (επιτέλους) την Λογική (αν δεν της δώσαμε την πρέπουσα σημασία τον καιρό που έπρεπε, όπως αποδεικνύεται από τα διαφορετικά λεγόμενα τόσων "επιστημόνων" σήμερα) αλλά φέροντας εις πέρας αυτό το στάδιο εξασφαλίζουμε σχεδόν στο απόλυτο την εγκυρότητα των συμπερασμάτων.

Μπορεί εύκολα να παρομοιαστεί ο λογικός έλεγχος με τον λογιστικόν έλεγχον επιχείρησης, όπου κάθε επί μέρους λογαριασμός θα ελεγχθεί για την ορθότητα όλων των μαθηματικών πράξεων. Είναι προφανέστατο ότι κάποιο μαθηματικό λάθος μπορεί να οδηγήσει τον λογιστικόν έλεγχο, όχι μόνον σε λάθος εκτίμηση κερδών ή ζημιών αλλά και σε ένδειξη ζημιογόνου αντί κερδοφόρου χρήσεως ή και το αντίθετο. Τόσο λοιπόν σημαντικός είναι ο ρόλος του ελέγχου των συλλογισμών.

ε3 ~ Αρχικές έννοιες

Στο κεφ.Δ έγινε αναφορά στις αρχικές αντικειμενικές έννοιες, που επιλέγονται με "φιλοσοφικά" κριτήρια κι έρευνα της αντικειμενικότητας, ώστε να έχουν την μέγιστη αποδοχή αν και απαιτούμενον είναι η καθολική αποδοχή. Αναφέρθηκε ότι αυτές είναι τα θεμέλια του όλου γνωστικού οικοδομήματος κι απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Μπορούμε να φαντασθούμε τις αρχικές έννοιες, ως τα πρωτογενή δεδομένα, με τα οποία τροφοδοτείται το υπολογιστικό σύστημα. Ποιός περιμένει ορθά ιατρικά αποτελέσματα αν δοθούν λήψεις άλλου ατόμου. Γι αυτό τιμάται τόσο ο "θεμελιωτής" Σωκράτης, που δίδαξε τους ορισμούς των εννοιών.

ε4 ~ Χρήσιμη ανακεφαλαίωση

Με στόχον πάντα την αντικειμενικότητα, διαφέροντας από εμπειρισμόν και κομπογιαννιτισμόν (ανέκαθεν ο προσδιορισμός ενός επιστήμονα σαν κομπογιαννίτη, ήταν αίσχυστη ντροπή), η επιστήμη ξεκινά από ορθές κι αντικειμενικές προσδιορισμένες έννοιες (λογισμούς). Ο τρόπος πρέπει να είναι κοινά αποδεκτός (άρα αντικειμενικός, εφ'όσον απευθύνεται σε όλην την κοινωνία), ανοικτός σε νέες ιδέες (που συμβάλουν στην αναζήτηση της Αλήθειας) και δεν μπορεί να αποκλείει άνευ εξέτασης αντίθετες απόψεις καταξιωμένων επιστημόνων, όπως δυστυχώς συμβαίνει σήμερα, δημιουργώντας ένα κλειστό σύστημα από "δοτούς" επιστήμονες. Να μην αγνοείται ότι πάντα η Επιστήμη από καινοτόμους και πρωτοπόρους ιδέες προόδευε, οι δε επιστήμονες, που τις διατύπωναν, θεωρούντο φωτεινά παραδείγματα προς μίμηση και τιμώντο εν ζωή ή και μετά θάνατον!

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

Βασιζόμενη σε παρατήρηση, πείραμα, διαρκείς συλλογισμούς και διατύπωση θεωριών, δομεί το γνωστικό της πεδίο, προσπαθώντας να "κλείσει" όλα τα άγνωστα στοιχεία του αντικειμένου της (τα κενά puzzles ή πλινθοδομή - βλέπε β2) και να συμπληρώσει την αληθή αντικειμενική γνώση του επιστημονικού γνωστικού πεδίου με ειρμό κι ακρίβεια, που εξασφαλίζονται από την ορθή χρήση της Αριστοτέλειας Λογικής.

Επισημαίνεται ότι καμμία επιστήμη ως τώρα (πλην κάποιων μαθηματικοποιημένων κι αυτό υπό όρους) δεν απέδειξε κάτι. Γι αυτό πάντα "θεωρητικολογούμε".

ε5 ~ Αλλά...πόσοι κατάλαβαν την επιστημονικήν μεθόδευση;

Σήμερα δυστυχώς οι περισσότεροι, ακόμα κι επιστήμονες, δεν έχουν καταλάβει ότι ο τρόπος δόμησης κάθε επιστήμης είναι πανομοιότυπος, δηλαδή η αποδοχή αρχικών εννοιών, ο τρόπος των συμπερασμάτων και η διατύπωση των σχετικών θεωριών.

Αυτό που διαφέρει είναι η γνώση του αντικειμένου της κάθε Επιστήμης, ώστε να υπάρχει ορθή εκτίμηση των παρατηρήσεων και πειραμάτων. Κάποιος που ξέρει μαθηματικά, ασφαλώς δεν μπορεί να εκτιμήσει πρωτογενή ιατρικά δεδομένα ή να καταλάβει την κατάσταση ενός φυτού, όπως ένας γεωπόνος. Αλλά από την άλλη πλευρά, όταν μαθηματικοποιηθούν και στατιστικοποιηθούν τα πειραματικά ιατρικά δεδομένα, κάποιος ιατρός μη γνώστης των αντίστοιχων μαθηματικών αδυνατεί να αξιοποιήσει τις παρατηρήσεις. Σε αυτό συνέβαλε και η επιβληθείσα εξειδίκευση στις επιστήμες, όπου "χώρισαν" σε χωραφάκια κάθε επιστήμη και φθάσαμε στο σημείο οι σήμερα αυτοδηλωνόμενοι φιλόσοφοι να αγνοούν τα μαθηματικά και οι μαθηματικοί να αγνοούν την φιλοσοφία ενώ στην αρχαιότητα όλοι οι φιλόσοφοι ήταν και μαθηματικοί, όπως όλοι οι μαθηματικοί ήταν και φιλόσοφοι και γενικά πανεπιστήμονες.

Κάποιος όμως γνώστης του επιστημονικού τρόπου, άσχετα αν προέρχεται από άλλη επιστήμη, μπορεί να αντιληφθεί λάθη στην λογική-επιστημονική διαδικασία (πχ. λάθη στην εφαρμογή της Αριστοτέλειας λογικής ή αλλού – όπως θα δειχθεί στην συνέχεια) και να ακυρώσει τα συμπεράσματα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έδωσε την λύση αλλά απλά υποδεικνύοντας το λάθος, που πλέον αφορά όλο το επιστημονικό δημιούργημα από εκεί και πέρα.

Είναι χρήσιμο λοιπόν να αντιληφθούμε ότι άλλο "επιστήμονας" κι άλλο "επιστημονικός τρόπος του σκέπτεσθαι". Δεν είναι διαζευκτικές οι δύο ιδιότητες. Το ιδεατόν είναι κάθε επιστήμονας να έχει εμπεδώσει τον επιστημονικόν τρόπον αλλά στην πράξη διαπιστώνουμε ότι δεν ισχύει. Αντίθετα υπάρχουν άτομα, που χωρίς να έχουν σπουδάσει κάποια επιστήμη, έχουν επίγνωση του επιστημονικού τρόπου, αποδεικνύοντάς το πρακτικά σε κάποιον τομέα γνώσης. Επιστήμονα δεν σε καθιστούν τα διπλώματα ή οι επιστημονικοί τίβανοι και "καρέκλες" αλλά η προσπάθεια έρευνας της αλήθειας με επιστημονική μεθόδευση. Επιστήμονα δεν σε αναδεικνύει το "ξέρω" αλλά το "διαρκώς ερευνώ" ειδικά όταν ο θεμελιωτής της Επιστήμης Σωκράτης "δεν ήξερε" («εν οίδα, ό,τι ουδέν οίδα») αλλά "γερνούσε μαθαίνοντας" («γηράσκω αεί διδασκόμενος»).

Φαίνονται απλά τα πράγματα (σαν μεθοδολογία εννοώ – στην εφαρμογή απαιτεί εμπειρία και γνώσεις) και με εμπειριστατωμένη προσπάθεια μπορούμε να πούμε ότι ελέγχουμε την εγκυρότητα των επιστημονικών συμπερασμάτων. Έτσι δεν φαίνεται; Αλλά είναι όντως; Ας δούμε την πραγματικότητα στο επόμενο κεφάλαιο.

§ - ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

§1 ~ Ανυπαρξία αντικειμενικότητας

Η τρέχουσα κατάσταση σχετική με την φερόμενη πανδημία μας δίνει πολλά παραδείγματα για να αποδομηθεί η Επιστήμη στο σύνολό της. Η αστοχία της Επιστήμης άρχισε προ πανδημίας αλλά πλέον κορυφώνεται επικίνδυνα.

Πρώτο και κύριο είναι η **ΑΝΥΠΑΡΞΙΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ**. Σε τόσα θέματα βλέπουμε επιστήμονες (και καθηγητές μάλιστα!), με ίδιο αντικείμενο σπουδών, να διαφωνούν πλήρως. Άσπρο ο ένας, μαύρο ο άλλος. Η διαφωνία μεταξύ δύο, είναι επιβεβαίωση ότι τουλάχιστον ο ένας λανθάνει χωρίς να αποδεικνύεται ότι ο άλλος εκπροσωπεί την Αλήθεια. Αν διαφωνούν 20 επιστήμονες μεταξύ τους (συνηθέστατο στις μέρες μας) είναι δεδομένο ότι τουλάχιστον οι 19 έχουν λάθος, χωρίς να σημαίνει ότι ο 20ος είναι σωστός. Ερώτηση λοιπόν : "στην κυβερνητική επιτροπή λοιμωξιολόγων, που αριθμούσε 20-30 άτομα, είδαμε ποτέ έστω δυο να συμφωνούν μεταξύ τους;" Μα ούτε με τα λεγόμενά του ο καθένας δεν συμφωνούσε. Παράδειγμα : έλεγαν κάποιοι συγκεκριμένοι ότι οι μάσκες δεν βοηθούν και μετά κάποιους μήνες τις επέβαλαν, διαψεύδοντας όχι μόνον τα λεγόμενά τους αλλά και μελέτες δεκαετιών. Άρα για ποιά ανακάλυψη Αλήθειας κι Επιστήμη μιλάμε;

§2 ~ Ο προβληματικός επαγωγικός συλλογισμός

Ακριβώς στο προηγούμενο κεφάλαιο άφησα να εννοηθεί ότι ο έλεγχος των συλλογισμών με την Λογική μπορεί να είναι σχεδόν απόλυτος. Όμως δεν είναι έτσι. Ας θυμηθούμε το παράδειγμα με την διατύπωση της Κλασικής Μηχανικής του Νεύτωνα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕ ο Νεύτων ότι έπεσε ένα μήλο και ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΤΗΚΕ μετά με ένα αχλάδι, ένα καρπούζι, ένα λάχανο, ένα μολύβι, μια πέτρα κλπ διαπιστώνοντας ότι όλα πέφτουν. Διατύπωσε λοιπόν την θεωρία της Βαρύτητας (Παγκόσμιας Έλξεως), λέγοντας ότι κάθε αντικείμενο πέφτει βάσει του επαγωγικού συλλογισμού. Σωστά λέει ο οποιοσδήποτε γιατί δεν μπορεί να υπάρχει κάτι να μην πέφτει, Αλλά δεν μπορείς να το αποκλείσεις!!! Απίθανο; Ο ατμός γιατί δεν πέφτει; Αλλά ας δούμε το παρακάτω.

ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΣ ότι το μη τρεχούμενο νερό μουχλιάζει. ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΖΕΣΑΙ με νερό από βρύση, νερό από πηγάδι, νερό από λίμνη, νερό από ποτάμι, νερό από βροχή, νερό από χιόνι κλπ κι όλα αυτά μετά κάποιο διάστημα όταν είναι μη τρεχούμενα μουχλιάζουν. ΑΡΑ (με επαγωγικόν συλλογισμόν) ΟΛΑ ΤΑ ΜΗ ΤΡΕΧΟΥΜΕΝΑ ΝΕΡΑ ΜΟΥΧΛΙΑΖΟΥΝ. Όμως υπάρχει εξαίρεση εδώ : ο αγιασμός δεν μουχλιάζει, όσοι αιώνες κι αν περάσουν. ΠΟΛΥΔΟΚΙΜΑΣΜΕΝΟ!!! Όποιος αμφιβάλει ας πειραματιστεί και να πειστεί μόνος του. Πάμε παρακάτω :

Είπαν κάτι ληρώδεις καθηγητές (από αυτούς που όχι μόνο μεταξύ τους δεν συμφωνούν αλλά και με τα ίδια τα λεγόμενά τους) ότι με το κουταλάκι της Θείας Κοινωνίας κολλάει γενικά κάθε ιός, όπως συμβαίνει με κάθε μαγειρικό σκεύος. Καθηγητάκο έκανες το πείραμα; Όχι με κουτάλι αλλά με Θεία Κοινωνία. Ασφαλώς κι όχι γιατί είσαι κολημμένος (και που να δεις παρακάτω τι σου έχω) με την έδρα ή τη θέση, που κατέχεις και εξ αιτίας αυτού τυφλωμένος (ή και "δεσμευμένος") ενώ σαν επιστήμονας όφειλες να ζεις με τα μάτια ορθάνοιχτα και τις πνευματικές κεραίες τεντωμένες.

Η Εκκλησία λοιπόν έκανε τόσα πειράματα με το θέμα της Θείας Κοινωνίας, όσα δεν θα μπορέσει να κάνει η Επιστήμη μέχρι το 4080, που πιθανολογεί ότι θα καταστραφεί η Γη από τη σύγκρουση κάποιου αστεροειδούς, που "θεωρεί" ότι εντόπισε. Επί 20 αιώνες καθημερινά, χιλιάδες Θείες Λειτουργίες ανά την γη κι όλοι οι πιστοί (που δεν προσκομίζουν πιστοποιητικό υγείας σαν αυτό που απαιτεί η μαϊμού κυβέρνηση) κοινωνούν από το ίδιο κουταλάκι και κατόπιν το περίσσειμα της

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

Θείας Κοινωνίας καταλύεται (πίνεται) από τον ιερέα. Πού αλλού στην κοινωνία χρησιμοποιούν τόσο το ίδιο σκεύος;

ΕΙΔΑΜΕ ΠΟΤΕ ΕΞΑΡΣΗ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ; Με την επαγωγική συλλογιστική των καθηγητών θα έπρεπε να μην υπάρχει ζωντανός ορθόδοξος ιερέας. Το συμπέρασμα ότι δεν κολλάει με την Θεία Κοινωνία είναι καθαρά πειραματικό, όχι με ελλιπή αριθμό πειραμάτων όπως τα "πειραματικά" εμβόλια αλλά με τον μέγιστο αριθμό πειραμάτων, που έχει γίνει ποτέ σε οποιαδήποτε επιστημονική έρευνα. Επομένως η χρήση του επαγωγικού συλλογισμού ενέχει τεράστιους κινδύνους στην εξαγωγή αληθών συμπερασμάτων, ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ ΤΟ ΕΙΧΕ ΕΠΙΣΗΜΑΝΕΙ ο Σωκράτης!

Η προβληματικότητα του επαγωγικού συλλογισμού θέτει εν αμφιβόλω οποιονδήποτε συλλογισμό παρήχθη βάσει αυτού, αν δεν εξασφαλίστηκε ότι αποδεικνύεται για κάθε περίπτωση, όπως συμβαίνει με τις περισσότερες μαθηματικές αποδείξεις. Διότι στα μαθηματικά λέμε ότι το τάδε θεώρημα αποδείχθηκε για κάθε ας πούμε ακέραιο αριθμό. Σε μια ιατρική θεραπεία ή φάρμακο, μπορεί ποτέ να αποδειχθεί ότι δεν ενέχει κίνδυνο για κάθε οργανισμό; Άλλωστε αυτό ομολογείται πλαγίως με τις αναφερόμενες κι αναγραφόμενες παρενέργειες. Κυρίως όμως αποκαλύπτει ότι η Επιστήμη ΔΕΝ ΑΠΕΔΕΙΞΕ ποτέ κάτι παρά μόνον παρουσιάζει θεωρίες και βάσει αυτών υποτιθέμενες αποδείξεις.

Άλλο τρανταχτό επιχείρημα είναι οι πάμπολλες επιστημονικές ανακοινώσεις, ότι βρέθηκε κάποια νέα θεωρία "που ανατρέπει όλα όσα γνωρίζαμε ως τώρα" (συνηθέστατη επιστημονική(;) ατάκα), χωρίς ωστόσο να αίρονται τα ως τώρα εφαρμοζόμενα συμπεράσματα των αποριπτόμενων πρώην θεωριών. Γιατί;;;

ς3 ~ Η άγνοια της Αριστοτέλειας Λογικής

Προαναφέρθηκε το θέμα. Η συντριπτικότερη πλειοψηφία των ανθρώπων θεωρεί κάτι λογικό, όταν ικανοποιεί το εγώ της και δίχως να εξετάζει τους κανόνες του Αριστοτέλη. Αδυνατεί να σκεφθεί ότι μπορεί να υπάρχει άλλη οπτική. Έτσι επαληθεύεται ο Nietzsche στην αναφορά του τι θεωρεί ο καθένας σαν αλήθεια (~την ψευδαίσθηση, άνευ της οποίας δεν μπορεί να ζήσει).

Χρησιμοποιώντας πάλι το παράδειγμα των υπολογιστικών συστημάτων, βλέπουμε ότι οποιοσδήποτε υπολογιστής θα δώσει πάντοτε το ίδιο αποτέλεσμα (εννοείται χωρίς να υπάρξει βλάβη ή πτώση τάσης ρεύματος ή κάποιος εξωγενής παράγοντας) γιατί ο υπολογιστής δεν έχει ΕΓΩ. Κατασκευάστηκε με βάση την Αριστοτέλεια Λογική και την εφαρμόζει πιστά. Πόσοι άραγε άνθρωποι δίνουν πάντα τις ίδιες απαντήσεις στα ίδια προβλήματα και δεν εννοώ στα μαθηματικοποιημένα αυστηρά.

Ακόμα όμως και σε αυτά από την εποχή του σχολείου (που δεν εύρισκαν όλοι οι μαθητές το ίδιο αποτέλεσμα στα μαθηματικά) φθάσαμε στο σήμερα, όπου πολυσπουδασμένοι επιστήμονες πάλιν διαφωνούν, ίσως με ακόμα μεγαλύτερες αποκλίσεις από τις μαθητικές τους!

Αναφέρω ένα παράδειγμα, που πιθανόν θα πονέσει πολλούς, η Αλήθεια πάντα πονάει. Τόσες δεκαετίες η ιατρική ασχολείται με τον θανατηφόρο καρκίνο, δίχως ακόμα από αποτέλεσμα. Το να ισχυρίζεται ότι θεράπευσε τον καρκίνο είναι επιεικώς τόσο ηλίθιο όσο ο ισχυρισμός ότι το κάπνισμα προκαλεί καρκίνο του πνύμονα, αφού πολλοί καπνιστές φθάνουν ακόμα κι αιωνόβιοι ενώ πεθαίνουν από καρκίνο του πνεύμονα πολλοί νέοι μη καπνιστές (προς άρση παρεξηγήσεων δεν έχω καπνίσει ποτέ, άρα δεν υποστηρίζω το κάπνισμα).

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

Ας εξετάσουμε λοιπόν σε γενικές γραμμές όχι απλά την άγνοια στην εξαγωγή συμπερασμάτων αλλά την παντελή έλλειψη της στην θεραπεία του καρκίνου. Η ίδια η ιατρική ονομάζει καρκίνο έναν ανεξέλεγκτον πολλαπλασιασμό μεταλλαγμένων κυττάρων, την αιτίαν του όμως αγνοεί σε γενικές γραμμές και προχωρεί σε θεραπεία συμπτωματική κι όχι αιτιολογική. Είναι φρικτό να συνειδητοποιείς το έγκλημα που διαπράττεται όταν και οι τρεις εφαρμοζόμενες θεραπείες (εγχειρητική αφαίρεση όγκου, χημειοθεραπεία κι ακτινοβολία) είναι καθαρά συμπτωματικές (κτυπούν το σύμπτωμα-όγκο με πολλές άλλες παρενέργειες) και καμμία δεν θεραπεύει το αίτιον του ανεξέλεγκτου πολλαπλασιασμού μεταλλαγμένων κυττάρων, το οποίο άλλωστε αγνοεί η ιατρική. Είναι πολύ χειρότερο από το λαϊκά λεγόμενο «χτυπάνε το σαμάρι για να ακούσει ο γάιδαρος»! Χώρια ότι υπάρχουν επιστημονικές έρευνες, που δείχνουν ότι ο καρκίνος πολλές φορές φουντώνει με τις εφαρμοζόμενες θεραπείες. Αλλά και σε πόσες ακόμα ασθένειες εφαρμόζεται συμπτωματική κι όχι αιτιολογική θεραπεία; Είναι δυνατόν να θεωρείται Επιστήμη αυτό ενώ είναι χειρότερο κι από κομπογιαννισμό;

§4 ~ Οι αρχικές έννοιες (ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΟΥ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΟΥ, ΛΑΘΟΣ ΜΟΥ ΜΕΓΑΛΟ)

Προαναφέρθηκε ότι με χρήση υπολογιστικών συστημάτων, η όλη παραγωγή γνώσης με τους αλληπάλληλους συλλογισμούς μπορεί να δώσει αντικειμενικό αποτέλεσμα. Οι υπολογιστές, με χρήση της μεταγισμένης ανθρώπινης συλλογιστικής, δίνουν σε γενικές γραμμές πάντα το ίδιο αποτέλεσμα. Άρα ο ανθρώπινος υποκειμενικός παράγων μπορεί να αντιμετωπιστεί για την δόμηση αντικειμενικής γνώσης. Όμως και οι υπολογιστές, όπως και άνθρωποι, χρειάζονται αρχικά στοιχεία (αρχικές έννοιες) πάνω στα οποία θα δομήσουν την γνώση, που αν δεν είναι αντικειμενικά, τότε θα συμπαρασύρουν όλη την παραγόμενη γνώση μακράν της ζητούμενης αντικειμενικότητας.

Ο Πλάτων αναφέρει, ότι στους διαλόγους του Σωκράτη επικρατούσε ο πλατωνικός "έρως". Αυτός ο όρος έχει παρεξηγηθεί εντελώς αλλά και διαστραφεί επίτηδες, ώστε να τονώσει την αίσθηση ότι η ομοφυλοφιλία άνθιζε στην Αρχαία Ελλάδα. Κατά τον Πλάτωνα, ο έρωτας ήταν η ψυχική διάθεση καθενός συμμετέχοντα να πλησιάσει ψυχοπνευματικά τους συνομιλητές, να τείνει ευήκοον ους στους λοιπούς και να μην εκστομίζεται αυτό που σήμερα συνηθίζεται ακόμα κι από καθηγητές (όταν ακούν κάτι πέραν των ψευδαισθήσεών τους) "τι λες ρε μ@λ@κα!" χωρίς εξέταση της ουσίας.

Οι διαλεγόμενοι λοιπόν με τον Σωκράτη έδειχναν τον πλατωνικό έρωτα, προσπαθώντας να καθορίσουν τις κοινά αποδεκτές αρχικές έννοιες ΑΛΛΑ, όπως ο Πλάτων επισημαίνει, όλοι σχεδόν οι διάλογοι τελειώνουν, χωρίς να κατορθώνουν οι συζητητές να ορίσουν την έννοια στην απόλυτη ακρίβεια της, παρόλην την καλή διάθεση των συνομιλητών. Άλλωστε το ίδιο συνέβη κάποια χρόνια αργότερα, όταν οι "σωκρατικά ομόσχολοι" (αλλά και με σχέση "δάσκαλου-μαθητού") Πλάτων κι Αριστοτέλης διεφώνησαν τρανταχτά. Οι άριστοι των άριστων δεν έδειξαν τον απαιτούμενον πλατωνικόν έρωτα, ακόμα κι ο ίδιος ο εμπνευστής του όρου απέτυχε!

Επανερχόμενος στο θέμα της κάθε βιβλιογραφίας αναρωτιέμαι πόσους απασχόλησε η εγκυρότητα της. Τις έλεγξε κάποιος ή απλά θεωρήθηκαν a-priori έγκυρες (αληθείς); Ακολουθώντας το debugging (δες ε1) κι ελέγχοντας το βάθος της εγκυρότητας θα ελέγξουμε την βιβλιογραφία της βιβλιογραφίας και κατόπιν την βιβλιογραφία της βιβλιογραφίας της βιβλιογραφίας, διαδοχικά δε ελέγχοντας θα φθάσουμε στην πηγή των αρχικών γνώσεων, στους Έλληνες φιλοσόφους και ειδικά στους Σωκρατικούς. Μόνον που αυτοί δεν έφθασαν ποτέ σε κοινά αποδεκτούς όρους, όπως το ομολόγησε νωρίτερα ο Πλάτων αλλά και ο Σωκράτης : "εν οίδα, ότι ουδέν οίδα"!

Πέρα όμως από το εγγενές πρόβλημα της αναζήτησης κοινών αρχικών εννοιών, όπως φάνηκε από τους άριστους των άριστων της αρχαιότητας, υπάρχει κάτι ακόμα προβληματικότερο : Η αλλαγή κι επιβολή αρχικών εννοιών από τους επικυρίαρχους του πλανήτη.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ, ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ

Τρανό παράδειγμα η πρόσφατη παγκόσμια χρήση του όρου "πανδημία". Για να χαρακτηριστεί πανδημία ο Π.Ο.Υ. απαιτούσε να φτάσει ένα συγκεκριμένο ποσοστόν ασθενούντων έναντι του όλου πληθυσμού. Αφού δεν έφθασε (ούτε κατά διάνοια) τότε πως μίλησαν για πανδημία; Αντίστοιχο θέμα υπήρξε με τον ορισμό του εμβολίου. Ερώτηση : **αν είχαν δοθεί τα στοιχεία σε έναν υπολογιστή, θα μπορούσε αυτός να δώσει αποτέλεσμα ΠΑΝΔΗΜΙΑ αφού δεν θα ήταν αληθής ο λογισμός που αφορούσε το ποσοστόν ασθενούντων;** Άρα υπήρξε υποκειμενισμός κι όχι αντικειμενικότητα!

Ιστορικά αυτό έχει πρωτοδιαπιστωθεί και καταγραφεί από τον Θουκυδίδη, τον 5ον αι.πΧ. : *"πολεμούν τον νούν μας αποδομώντας τις έννοιες κι αλλάζουν την καθιερωμένη σημασία των λέξεων για να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους"*! Οπότε έχουμε την αιτία και τους αίτιους για όσα συμβαίνουν παγκόσμια και διαχρονικά.

ζ5 ~ Το τελευταίο καρφί στη κάσα

Απ'αρχής θεμέλια της Επιστήμης αναφέρονταν παρατήρηση και πείραμα, συνυφασμένα εξ αρχής με υποκειμενικότητα. Δεν αναφέρομαι μόνο στο ότι ο καθένας μπορεί να αισθάνεται διαφορετικά ("ο ένας βλέπει το ποτήρι μισογεμάτο κι ο άλλος μισοάδειο") αλλά κυρίως ότι ΔΕΝ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΟΤΙ Η ΑΙΣΘΗΣΗ ΕΝΟΣ ΤΑΥΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ. Όπως ακριβώς το γράφω!!! Κάποιοι θα πουν : "μα τι λες; αφού πχ μετράμε με ρολόγια, διαφορετικά βλέπουν τα μάτια μας;". Απαντώ : "ας αποδείξει κάποιος ότι το οποιοδήποτε αισθητό του ταυτίζεται με το αισθητό του διπλανού του!" Λυπάμαι αν χαλάω το "πνευματικό βόλεμα" των πολλών αλλά όποιος διαφωνεί ας αποδείξει αυτό που Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΤΟ ΑΠΕΔΕΙΞΕ!!!, επιστημονικά εννοείται! Λοιπόν **ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα!**

ζ6 ~ Επίλογος αποδόμησης

► Η Επιστήμη ποτέ δεν μπόρεσε να ξεκινήσει από κοινά αποδεκτούς (αντικειμενικούς) όρους. Πέραν της διαπίστωσης αντικειμενικής αδυναμίας ήδη από ιδρύσεώς της (βλ.Σωκράτη, Πλάτωνα), υπήρξε και επιβολή υποκειμενικότητας (βλ.Θουκυδίδη).

► Τα κύρια εργαλεία της παρατήρηση-πείραμα είναι καθαρά διαπιστώσεις υποκειμενικότητας.

► Η κύρια μέθοδος διατύπωσης θεωριών (επαγωγή) βρίθει κινδύνων λαθών.

► Η εφαρμογή της Αριστοτέλειας Λογικής αγνοείται από την συντριπτική πλειοψηφία των επιστημόνων. Ας μην ξεχνάμε ότι η Λογική του Αριστοτέλους ήταν το βιβλίο του "Περί Σοφιστικών ελέγχων", όπου αντιδιάστελε την ρητορικήν, ως εργαλείον πειθούς με την λογικήν, ως εργαλείον έγκυρης γνώσης. Μήπως δείχνει κάτι για τους σημερινούς αισχρούς σοφιστές (~πολιτικούς), μήπως δεν προοδεύσαμε 24 αιώνες αλλά οπισθοδρομήσαμε επικίνδυνα;

► Γενικά οι άνθρωποι αδυνατούν να απαγκιστρωθούν από το εγώ τους και να πλησιάσουν τον συνάνθρωπο "πλατωνικά". Αδυνατούν ακόμα και το βρετανικό «*be in (someone's) shoes*» ("να μπω στα παπούτσια του άλλου"). Τι κρίμα ειδικά για τους Έλληνες να μην μπορούν να βάλουν τα γυαλιά στους βάρβαρους!

Z ~ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με τα αναφερόμενα θα ενοχληθούν πιθανότατα πολλοί, ειδικά επιστήμονες. Δεν φταίω αν ασχολούνται επαγγελματικά με κάτι, που τελικά δεν το σπούδασαν ή πιθανότατα ούτε κατανόησαν. Είναι δραματικό αν εξέφρασαν απόψεις για θέματα άγνωστα σε αυτούς. Όπως ανέφερα στην εισαγωγή "είναι έμφυτη η ικανότητα σκέψης, όπως και να κλωτσάς τη μπάλλα. Αλλά όπως για να μπορέσεις να παίξεις με αξιώσεις ποδόσφαιρο, πέρα από το ταλέντο, απαιτείται η κατάλληλη διδασκαλία από προπονητή για να κλωτσάς σωστά και να προπονηθείς, έτσι και για να σκέφτεσαι ορθά. Όπως μπορεί ο κορυφαίος παίκτης στον κόσμο να στραβοκλωτσήσει και να χάσει το goal μαζί με το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα, έτσι κι ο 'λογικότερος' άνθρωπος μπορεί να συλλογιστεί λανθασμένα". Ξαναθυμίζω : «άγνοια, η ρίζα και ο μίσχος όλου του κακού» (Πλάτων) οπότε ας σιδαχθούν γηρασκόμενοι. Πέραν από δραματικών είναι κι εγκληματικών αν επέβαλαν απόψεις σε άλλα άτομα, ειδικά αν άπτοντο της ζωής αλλά και της προσωπικότητάς τους, καθώς η συμπαντική νομοτέλεια «ὕβρις → ἄτη → νέμεσις → τίσις» θα τους δικάσει παραδειγματικότητα!

Κάποιοι θα ενοχληθούν με τις Φιλοσοφικές αναφορές, θεωρώντας τις ξεπερασμένες, γιατί έτσι τους "επέβαλαν". Θα ήταν ενδιαφέρον να μας παρουσιάσουν τις κατ'αυτούς πηγές της γνώσης αλλά και του ελέγχου ορθότητας των συλλογισμών (τη δική τους συλλογιστική δηλαδή) και να εξηγήσουν γιατί δεν την εφαρμόζουν στην πράξη, έστω στα υπολογιστικά συστήματα, κι εξακολουθούν να χρησιμοποιούν την κατ' αυτούς "απηρχαιωμένη-ξεπερασμένην" Αριστοτέλεια Λογική.

Ο λόγος είναι ότι φοβούνται την ορθήν χρήση της Φιλοσοφίας, διότι τους αποκαλύπτει τα ψεύδη. Τους αφιερώνω τον εξής ΕΓΚΥΡΟΝ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΝ (κατ' αυτούς) :

Η Φιλοσοφία είναι αερολογία (έτσι λένε αυτοί)

Η Λογική είναι εργαλείο της Φιλοσοφίας

άρα : η Λογική είναι εργαλείον αερολογίας

Γιατί χρησιμοποιούν ένα εργαλείον "αερολογίας", αφού χρησιμοποιούν αποδεχόμενοι (έτσι λένε, ισχύει όμως;) την Λογικήν αλλά απαξιώνουν την Φιλοσοφίαν.

Αναφέρθηκα όχι μόνο στην Επιστήμην αλλά γενικά στον τρόπον δημιουργίας γνώσης. Όποιος πιστεύει ότι λανθάνω, ας απαντήσει θετικά με τον κατ' εκείνον τρόπον δημιουργίας κι όχι αρνητικά και κομπλεξικά με «*argumentum ad hominem*» αφορισμούς. Μόνο με εμπειριστατωμένην επιστημονικήν απάντηση, θα αποδείξει την επιστημοσύνην του, συμβάλλοντας στην πρόοδον της Επιστήμης, αποδομώντας τα κατ'αυτόν "λάθη" μου, ώστε να μην παρασυρθούν οι λοιποί από μένα.

Πιθανότατα κάποιοι θα μου αποδώσουν τον χαρακτηρισμόν "μηδενιστής", λόγω της πλήρους αποδόμησης της Επιστήμης, που επιχείρησα. Η επαγγελματική-επιστημονική μου ασχολία δεν είναι να αποδομώ αλλά να δομώ, πλέον δε να προσπαθώ επίλυση προβλημάτων εκεί που άλλοι λένε "τέλος". Βάσει αυτού του θετικού σκεπτικού, στην συνέχεια θα εκθέσω τον κατ' εμέ (κι όχι μόνον) αντικαταστάτην της σημερινής επικίνδυνα εκπεσούσας Επιστήμης, σε εντελώς άλλες βάσεις κι επίπεδον.

ΑΡΗΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

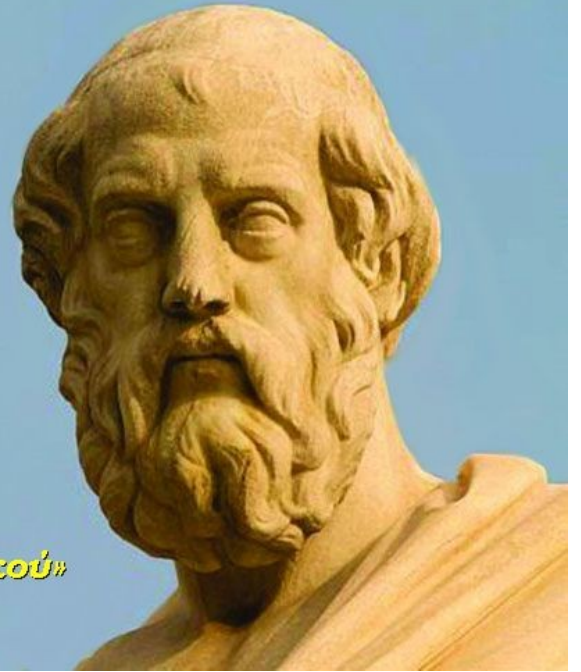
aristefanidis@mail.com

Φεβρουάριος 2022

**ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ,
ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ**

*«γνώμη δύνανται να έχουν άπαντες,
γνώσι για να έχουν γνώμη, έχουν;»*

«άγνοια, η ρίζα και ο μίσχος όλου του κακού»

**Άρης Σ.Στεφανίδης
aristefanidis@mail.com**

**ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΑΣ, ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΑΣ,
ΛΑΘΟΣ ΜΑΣ ΜΕΓΑΛΟ**

*«πολεμούν του νούν μας, αποδομώντας
τις έννοιες κι αλλάζουν την
καθιερωμένη σημασία των λέξεων για
να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους»*

